

Finansdepartementet

Datum

9 december 2022

Diarienummer

Å 2022-4467

Remissvar – Bättre konsekvensutredningar (Ds 2022:22)

Sammanfattning

Tillväxtverket instämmer generellt i den problembild som tecknas och behovet av förändringar samt stödjer flera av förslagen. Bland dessa kan nämnas att samla bestämmelser om konsekvensutredning i en enda förordning, att ställa krav på redovisning av genomförda samråd, motiveringar till när kvantifiering av kostnader inte genomförs och när miniminivåer av EU-rätten överskrids samt krav på redovisning av hur och när utvärdering ska ske. Några förslag skulle kunna vara ännu striktare eller formuleras utförligare. Andra förslag och resonemang i promemorian är delvis ofullständiga och i viss utsträckning motstridiga.

Mot bakgrund av de brister i konsekvensutredningsarbetet som promemorian beskriver, framför allt vad avser kunskap, tid, resurser och data anser Tillväxtverket inte att befintliga problem med bristfälliga konsekvensutredningar i huvudsak härrör från formuleringar i nuvarande regelverk eller att förslagen i promemorian kommer att innebära annat än ytterst marginella förbättringar. Tillväxtverket saknar flera förslag som skulle förbättra konsekvensutredningsarbetet i förvaltningen, inte minst sådana som understryker vikten av att arbetet påbörjas så tidigt som möjligt. Det rör bland annat frågor om krav på konsekvensutredning tidigare i EU:s lagstiftningsprocess, tidig remittering till Regelrådet och återremitteringsrätt vid bristfälliga konsekvensutredningar. Det rör också frågor om styrning. Så länge det saknas tydlig politisk efterfrågan på konsekvensutredningar som kan tjäna som ett väl underbyggt och evidensbaserat beslutsunderlag kommer verksamheten att nedprioriteras i form av intern eller extern resurstilldelning. Detta gäller såväl förvaltningsmyndigheter och kommittéer som Regeringskansliet. Tillväxtverket anser därför att Regeringskansliet bör omfattas av samma krav på konsekvensutredning som förvaltningsmyndigheter och kommittéer. Tillväxtverket bör vidare ha fortsatt och tydligt ansvar för metodutveckling, vägledning och utbildning till Regeringskansliet, kommittéer och förvaltningsmyndigheter vad avser företagsrelaterade aspekter.

För en väl fungerande lagstiftningsprocess är det vidare centralt att det även finns en systematik för utvärdering för att hålla regelverken uppdaterade och ändamålsenliga, och ge önskad effekt, exempelvis gentemot regeringens förenklingsmål. Förslag i denna del saknas helt i promemorian. Tvärtom har befintligt krav på utvärdering försvunnit, utan motivering.

Tillväxtverket anser därför att även om det finns ett stort och brådskande behov av förändringar, och att flera av promemorians förslag är bra, bör inga av dem genomföras utan hänsyn till tidigare lämnade förslag inom hela policycykeln. Tillväxtverket vill särskilt påpeka att även om systemet för konsekvensutredning har förbättringspotential är detta i betydligt större utsträckning fallet avseende förutsättningarna för att ta fram ändamålsenliga förslag samt utvärdering, där krav och systematik i hög grad saknas. Tillväxtverket rekommenderar därför framtagande av förslag till en förbättrad, sammanhållen process för hela lagstiftningscykeln, från konsekvensutredning och utformning av författningsförslag till utvärdering, på nationell och EU-nivå. Arbetet sker lämpligen med utgångspunkt från bakgrundsbeskrivningarna och förslagen i innevarande Ds och mikroföretagarutredningen, inklusive inkomna remissvar, samt regeringens förenklingspolitiska skrivelse. Förslagen behöver åtföljas av en tydlig behovsanalys av aktiviteter och ungefärliga resursbehov.

Närmare synpunkter

Bestämmelser om konsekvensutredning samlas i en enda förordning

Tillväxtverket tillstyrker förslaget.

Konsekvensutredningsförordningens tillämpningsområde

Förordningen föreslås gälla för statliga förvaltningsmyndigheter, kommittéer och särskilda utredare. Det anges i promemorian att det finns anledning att framöver överväga om vissa delar av förordningen bör tillämpas även i Regeringskansliets interna beredningsarbete. Det hänvisas i promemorian till ett statssekreterarbetsbeslut som ska tjäna som vägledning vid det interna beredningsarbetet inom Regeringskansliet. Det är fråga om två skrivelser från 2008, undertecknade av nio statssekreterare från dåvarande departement, som bland annat anger att konsekvensutredningar ska genomföras i enlighet med konsekvensutredningsförordningen respektive remitteras till Regelrådet. Tillväxtverket konstaterar dock att många promemorior av olika slag från Regeringskansliet med förslag som har betydelse för företag, och tillhörande konsekvensutredningar, idag inte remitteras till Regelrådet. Hur vanligt förekommande detta är saknas det statistik på, men det är enligt Tillväxtverkets uppfattning inte ovanligt. Mot bakgrund av de många bristfälliga konsekvensutredningar från Regeringskansliet som ändå remitteras till Regelrådet - och vikten som promemorian tilldelar konsekvensutredning tidigt i lagstiftningskedjan - anser Tillväxtverket att även Regeringskansliet bör omfattas av de nya bestämmelserna.

Förvaltningsmyndigheter ska redovisa en konsekvensutredning när de ger in förslag till regeringen eller Regeringskansliet om att regeringen ska besluta om eller föreslå nya eller ändrade regler.

Enligt promemorian sker detta idag i ungefär hälften av fallen, Det framgår inte hur många ärenden det rör sig om, men det anförts att den ökade resursåtgången för myndigheter som följer av denna utökade skyldighet bedöms sammantaget vara relativt liten och kan rymmas inom befintliga ramar. Tillväxtverket vill understryka att genomförandet av en konsekvensutredning kan ta betydande tid och resurser, även med beaktande av proportionalitetsprincipen. Tillväxtverket anser generellt, och i likhet med resonemangen i promemorian, att konsekvensutredning bör genomföras så tidigt som möjligt i lagstiftningsprocessen, och att det finns flera fördelar med att införa krav på förvaltningsmyndigheter i enlighet med promemorians förslag. Det finns emellertid även vissa risker. En risk är att myndigheter i högre utsträckning avstår från att lämna

vissa förslag till regeringen av tids- eller andra resursskäl, både när förslagen tillkommer på förvaltningsmyndighetens eget initiativ eller i form av ett regeringsuppdrag. Om sådana författningskrav ställs behövs det samtidigt säkerställas att myndigheterna har tillräckliga resurser till sitt förfogande.

Tillväxtverket vill i sammanhanget framföra att det är problematiskt när Regeringskansliet remitterar rapporter från förvaltningsmyndigheter som saknar konsekvensutredningar i enlighet med kraven i konsekvensutredningsförordningen. Oftast innehåller dock sådana rapporter någon typ av utredning av konsekvenser som ligger inom ramen för berörd myndighets ansvarsområde. Det hade varit önskvärt om Regeringskansliet i dessa fall i större utsträckning hade berett ärendet ytterligare, antingen genom att begära in en mer fullständig konsekvensutredning från berörd(a) myndighet(er) innan remittering, eller genom att själv genomföra en kompletterande konsekvensutredning, tillsammans med eventuella preliminära ställningstaganden, för att underlätta och effektivisera samrådsprocessen. Tillväxtverket anser att detta bäst hanteras från fall till fall beroende på ärendets karaktär snarare än att införa som ett generellt krav på förvaltningsmyndigheter i förordning. Detta är särskilt betydelsefullt om en ny förordning skulle ställa mycket specifika krav på fullständiga analyser av aspekter som varje enskild förvaltningsmyndighet inte rimligen kan förväntas inneha kunskap om.

Redovisning av genomförda samråd

Tillväxtverket stödjer införandet av krav på att dokumentera genomförda samråd i en konsekvensutredning. Tillväxtverket instämmer dock inte i slutsatsen att det är tillräckligt att redovisa vilka aktörer som ingått i samrådet. Om de huvudsakliga synpunkterna som framförts inte redovisas, eller av vilken typ av aktörer, och huruvida och hur synpunkter omhändertagits i beredningen, är nyttan med dokumenterat samråd starkt begränsad. Det bör därför till föreslagen skrivning i 13 § adderas att relevanta fakta, t.ex. väsentliga synpunkter som framkommit i samrådet, och från vilken typ av intressen, och hur sådana synpunkter hanterats, i lämplig utsträckning ska redovisas i konsekvensutredningen.

Otydlighet om vilka krav som är faktiskt är nya

En del bestämmelser överförs oförändrade från kommittéförordningen och konsekvensutredningsförordningen till den nya förordningen, vilket innebär att några bestämmelser som endast varit uttryckligen tillämpliga för kommittéer respektive förvaltningsmyndigheter med promemorians förslag tydligt omfattar båda målgrupper. I andra fall föreslås omformuleringar och tillägg. Flera skrivningar i promemorian synes vara både inbördes motstridiga och i förhållande till de faktiskt lämnade författningsförslagen. Det är därför sammantaget, med få undantag, svårt för Tillväxtverket att se hur flera av de konkreta författningsförslagen i promemorian skiljer sig från dagens bestämmelser och praxis.

I flera fall synes det endast vara fråga om förändrad detaljeringsgrad av olika befintliga krav. Tillväxtverket anser att graden av detaljeringsnivå inte är det viktigaste i en författningstext om vad en konsekvensutredning ska innehålla. En högre detaljeringsgrad kan emellertid vara till stöd för de som ska utreda konsekvenser, särskilt då kunskap saknas hos utredaren.

I dagens konsekvensutredningsförordning är detaljeringsgraden om företagsrelaterade konsekvenser större än för andra aspekter. Mot bakgrund av att så många konsekvensutredningar inte uppfyller de grundläggande kraven på redovisning av dessa aspekter kan det finnas anledning att befara att mer generellt formulerade krav ytterligare kommer att försämra kvaliteten i detta avseende.

Det är vidare mycket ovanligt att förslag inte får effekter av betydelse för företag, direkt eller indirekt. Väl utformade beslut är avgörande för företagens förutsättningar och förmåga att bedriva verksamhet, fokusera på sin kärnverksamhet, konkurrera på rättvisa villkor och på så sätt skapa både sysselsättning och tillväxt. Att avstå från att utreda ett förslags effekter på företag på ett grundligt sätt är därför inte att rekommendera. Detta är viktigt i vanliga fall, men kanske ännu viktigare i dagens situation med post-pandemi och lågkonjunktur.

Tillväxtverket vill också påpeka att promemorians förslag om ändrade formuleringar i konsekvensutredningsförfordningen vad avser redovisning av företagsrelaterade aspekter inte bara medför utmaningar för regelgivare, utan även för Regelrådets tolkningar av kraven.

Tidig konsekvensutredning och EU:s lagstiftningsprocess

Promemorian understryker på flera ställen vikten av att konsekvensutredningar påbörjas och tas fram tidigt i lagstiftningsprocessen. I avsnittet om EU-arbetet är beskrivningarna i promemorian dock mer tvetydiga och här anges att konsekvensutredningar av EU-förslag behöver tas fram "i rätt tid". Promemorian förordar att en särskild utredare ska tillsättas för att titta på dessa frågor. Tillväxtverket beklagar att inga andra förslag lämnas. Dessa frågor är ingalunda nya och Tillväxtverket anser att det finns tillräckligt med kunskap och underlag för att kunna lämna betydligt mer konkreta förslag. Tillväxtverket anser vidare att EU-processen inte bör hanteras isolerat i förhållande till övriga förslag på området, särskilt mot bakgrund av att en mycket stor andel lagstiftning härrör från EU-rätten och att möjligheten att påverka denna är som störst i ett tidigt skede. Detta görs bäst om det finns ett gediget underlag i form av en nationell konsekvensutredning. Tillväxtverket vill i detta sammanhang erinra om att Regelrådet i sin granskning av konsekvensutredningar från EU-kommissionen med få undantag rekommenderat den svenska regeringen att omgående upprätta preliminära nationella kompletterande konsekvensutredningar som kan användas i förhandlingsarbetet och vid behov revideras under förhandlingarnas gång. Tillväxtverket konstaterar också att regeringens faktapromemorior som överlämnas till riksdagen alltför ofta saknar ens den mest grundläggande konsekvensbeskrivning, vilket är allvarligt.

Handlingsutrymme för genomförande av EU-rätt ska beskrivas och överskridande av miniminivån motiveras

Tillväxtverket stöder promemorians förslag om att införa ett krav på att genomförande av EU-direktiv som överskrider miniminivån ska motiveras. Tillväxtverket anser emellertid att kravet även bör omfatta verkställighetsföreskrifter av EU-förordningar. EU-förordningar är alltmer vanligt förekommande och innehåller i allt större utsträckning betydande nationellt handlingsutrymme, exempelvis genom generell utformade bestämmelser, möjligheter till undantag och andra valmöjligheter. Bestämmelser i EU-förordningar påminner på så sätt ofta om bestämmelser i EU-direktiv och båda typer av EU-rättsakter bör därför omfattas av kravet på redovisning. Då det även är vanligt förekommande att det finns olika uppfattningar om hur det nationella handlingsutrymmet faktiskt ser ut, vill Tillväxtverket vidare att det uttryckligt framgår att det nationella handlingsutrymmet ska beskrivas i konsekvensutredningen. Tillväxtverket anser även att det ska framgå att konsekvenserna, inklusive beräkningar, av utnyttjandet av handlingsutrymmet tydligt ska redovisas.

Tillväxtverket vill i detta sammanhang erinra om det förslag till mall för hur genomförandet av EU-lagstiftning (både genomförande av direktiv och verkställighetsföreskrifter till förordningar och beslut) bör redovisas i konsekvensutredningar som överlämnats till Regeringskansliet den 15 april 2020. Förtydliganden i detta avseende bör föras in i förordningen om konsekvensutredning.

Konsekvenser ska beräknas

Tillväxtverket instämmer i att flertalet konsekvenser som utgångspunkt är kvantifierbara och stöder därför förslaget på ytterligare förtydligande av beräkningar samt uttryckliga krav på motivering om så inte bedöms möjligt eller ändamålsenligt.

Konsekvensutredningen ska innehålla en beskrivning av hur och när konsekvenserna av förslaget eller beslutet kan utvärderas

Tillväxtverket anser att detta är ett av promemorians viktigaste förslag. Tillväxtverket tillstyrker det lämnade förslaget, men anser därtill att det ytterligare bör skärpas och förtydligas. Om en sammanhållen regelgivningsprocess ska komma till stånd är det centralt att redan vid utformningen av regler tydliggöra hur målsättningen med införda regler uppnåtts, vilka konsekvenser de medfört, om och hur de bör revideras för att förbli ändamålsenliga samt huruvida de helt eller delvis har blivit obsoleta p. g. a. ändrade omständigheter. Att redan i utformningsfasen specificera lämpliga kriterier och indikatorer för uppföljning och utvärdering kommer att leda till bättre lagstiftning.

Krav på uppföljning och utvärdering saknas

Tillväxtverket konstaterar dock samtidigt att kravet på uppföljning i dagens förordning (10 §) har försvunnit från promemorians förslag till ny förordning, utan att skälen för detta redovisats. Det är oklart om det förutses en separat förordning som reglerar uppföljning och utvärdering, exempelvis med utgångspunkt från förslagen i mikroföretagarutredningen (SOU 2021:60), eller om det anses tillräckligt med redovisning för planer på utvärdering i konsekvensutredningen. Av ovan nämnda skäl tillstyrker Tillväxtverket inte att nuvarande 10 § stryks utan att ersättas med andra krav på uppföljning och utvärdering. Det är redan idag ytterst oklart i vilken utsträckning uppföljning sker hos förvaltningsmyndigheter och inom Regeringskansliet, men det står klart att det i många fall saknas systematik. Det kan nämnas att inom ramen för Tillväxtverkets regeringsuppdrag att följa upp förenklingsarbetet på 19 olika myndigheter för perioden 2014-2020 framkom att endast fem myndigheter gjorde systematiska utvärderingar. Tillväxtverket vill därför, för att ytterligare betona att utvärdering *ex post* är en lika central del som utvärdering *ex ante* i lagstiftningsprocessen, återigen föreslå att förordningen om konsekvensutredning bör byta namn till förordningen om konsekvensutredning och utvärdering vid regelgivning. Den bör därtill innehålla ytterligare bestämmelser om utvärdering, inklusive granskning av utvärderingsrapporter av Regelrådet för att säkerställa kvaliteten på dessa.

Ett digitalt perspektiv saknas

Tillväxtverket konstaterar att promemorian helt saknar överväganden kring digitala perspektiv i beslutsprocessen. Utformning av regelverk så att de blir digitaliserbara, och t.ex. möjliggör automatiserade ärendehanteringsprocesser och regeltillämpning genom digitala lösningar, har mycket stor potential att underlätta för såväl företag och medborgare som myndigheter. Det kan exempelvis få stor påverkan på handläggningstider och onödigt uppgiftslämnande och bidra till ökad konkurrenskraft, tillväxt, välfärd och rättssäkerhet. Givet de utmaningar som finns med att teknik- och regelutvecklingen går i otakt bör det i en konsekvensutredning närmare utredas om förslaget främjar en effektiv digitalisering. Exempelvis bör denna tydliggöra för beslutsfattaren om och i så fall hur föreslagna regler begränsar till analoga processer eller hämmar utveckling av tjänster och produkter.

Metodutveckling, stöd och utbildning i konsekvensutredningsarbetet

Promemorian föreslår att ESV ska överta samordningsansvaret för metodutveckling, vägledning och utbildning för konsekvensutredning. Bland skälen till detta anges att det behövs ett större fokus på samhällsekonomisk analys i konsekvensutredningar snarare än ett företags- och näringslivsperspektiv. Tillväxtverket har inget att invända mot ett större fokus på samhällsekonomiska analyser och ett bättre metodstöd i detta avseende, tvärtom, förutsatt att detta inte inverkar negativt på företagsperspektivet.

Tillväxtverket kan emellertid inte riktigt se hur de beskrivna uppgifterna för ESV skiljer sig från Tillväxtverkets befintliga ansvar på området. Utöver de aktiviteter som promemorian exemplifierar med, och som Tillväxtverket redan utför, ska nämnas att Tillväxtverket även arbetar internationellt inom området. Exempelvis är Tillväxtverket sedan många år svensk representant i OECD Regulatory Policy Committee, som är ett forum för utbyte av erfarenheter som rör regelgivningsprocessen och där tyngdpunkten utgörs av frågor kopplade till konsekvensutredning, samråd och utvärdering. Tillväxtverket är vidare svensk representant i EU-kommissionens expertgrupp för regelförbättring, Fit for Future (F4F) Platform, som bistår kommissionen i dess regelförbättringsarbete, såväl generellt och metodologiskt som i sakfrågor. Genom Regelrådet och RegWatchEurope arbetar Tillväxtverket tillsammans med andra oberoende granskningsorgan med erfarenhetsutbyte för regelförbättring, där konsekvensutredningsarbete utgör en stor del. I flertalet samarbeten ligger fokus på effekter för näringslivet, konkurrenskraft m.m., även om andra aspekter också i olika utsträckning behandlas. Redovisning av denna typ av aktiviteter saknas helt i promemorian.

Det föreslås att Tillväxtverket ska bistå ESV i arbetet med metodutveckling, vägledning och utbildning när det gäller konsekvensutredningar av förslag som innebär konsekvenser för företag. Det är oklart vad detta innebär. Tillväxtverket hade velat se ett mer utförligt resonemang kring vad som avses med "bistånd" och på vilket sätt de båda myndigheterna ska "verka för att kunskap och kompetens delas". Det är Tillväxtverkets erfarenhet att det som samordnande myndighet är svårt att få andra myndigheter att bidra i behövlig utsträckning så länge det inte finns en tydlig politisk efterfrågan, kombinerad med tillräckliga resurser, både till den samordnande myndigheten och de(n) bistående. Tillväxtverket anser, till skillnad från förslagen i promemorian, att det klart bör framgå av författning att verket bör fortsätta med metodutveckling, utbildning och stöd till Regeringskansliet, kommittéer, särskilda utredare och förvaltningsmyndigheter inom sitt ansvarsområde.

Bland andra alternativa organisatoriska lösningar för ett samordnande ansvar som beskrivs är att detta placeras på någon annan myndighet, Regeringskansliet eller kommittéservice. Alla dessa alternativ förkastas av olika skäl. Utan att gå närmare in på alla resonemang som förs i promemorian i detta avseende, anser Tillväxtverket att flera innehåller brister. Tillväxtverket vill bland annat framhålla att promemorians argumentation om att en stödfunktion inom Regeringskansliet skulle innebära minskat oberoende för funktionen huvudsakligen torde vara ett teoretiskt problem snarare än ett praktiskt. Tillväxtverket känner inte till något exempel på att detta skulle medföra problem eller sämre kvalitet på konsekvensutredningar. Tvärtom anses ett sådant upplägg snarare vara ett bevis på politiskt stöd för och prioritering av sådant arbete. Tillväxtverket instämmer vidare i promemorians resonemang kring att Regeringskansliet har goda kunskaper om samhällsekonomiska principer och kan bistå med en starkare helhetssyn och samordning av olika insatser, inklusive möjlighet att arbeta nära det utredningsarbete som utförs av kommittéer.

I sammanhanget noterar Tillväxtverket att Finansdepartementet föreslås ta över ansvaret för konsekvensförordningen från näringsdepartementet. Det anges inga skäl till detta förutom att Finansdepartementet ansvarar för frågor som rör den offentliga sektorns ekonomi. Det är dock underförstått och logiskt eftersom promemorians förslag är att flytta samordningsansvaret till ESV, som faller under departementets ansvar. Tillväxtverket saknar resonemang kring eventuella konsekvenser av denna förflyttning inom Regeringskansliet och överväganden kring andra alternativa ansvariga departement. I andra länder ligger ansvaret för dessa typ av frågor vanligen antingen på Statsrådsberedningen, Finansdepartementet, Näringsdepartementet eller Justitiedepartementet.

Förslaget om uppsökande stödverksamhet

Ett av promemorians förslag för att säkerställa att kommittéer och särskilda utredare i större utsträckning påbörjar sina konsekvensutredningar i tid, och att dessa blir en integrerad del av arbetet med att ta fram förslag, är att ESV ges i uppdrag att tillhandahålla uppsökande handledning till nya kommittéer och särskilda utredare, samt vid behov även fortlöpande under deras arbete med att ta fram konsekvensutredningar. Promemorian anger att det är oklart vilken omfattning av handledande verksamhet som är kostnadseffektiv, då någon liknande verksamhet inte existerar i dag och att verksamheten inledningsvis därför bör utformas som en försöksverksamhet.

Tillväxtverket vill upplysa om att verket redan idag tillhandahåller uppsökande handledning till kommittéer. I princip varje ny kommitté och utredare/utredningssekreterare (med undantag från enstaka utredningar som Tillväxtverket bedömer inte kommer att lämna förslag som får effekter på företag) erbjuds stöd i konsekvensutredningsarbetet. Stödet omfattar förutom digitala verktyg och handledning även samtal och fysiska möten, enskilt och i grupp, beräkningsstöd, framtagande av indata och återkoppling på texter. Sådant stöd erbjuds även förvaltningsmyndigheter och Regeringskansliet.

Tillväxtverket vill också understryka att även om huvudfokus i Tillväxtverkets stöd av naturliga skäl ligger på företagsaspekter finns erfarenhet och kompetens inom andra områden och att det tillhandahållna stödet är efterfrågat. Detta utesluter inte att stödet kan och bör utvecklas på flera sätt och i olika delar. Det finns emellertid ingen myndighet som har möjlighet att ha spetskompetens på alla områden. Tillväxtverket anser därför att fler myndigheter än bara de som omnämns i promemorian kan och bör bistå i arbetet. Tillväxtverket är därtill av uppfattningen att ett tydligare politiskt stöd och prioritering av konsekvensutredning, bland annat i form av mer enhetliga och konsekventa krav i kommittédirektiven, skulle medföra en ökad efterfrågan på det stöd och den utbildning som idag erbjuds.

Tillväxtverket vill vidare ifrågasätta promemorians slutsatser om att en överföring av vägledningsansvar från Tillväxtverket till ESV kan komma att medföra att efterfrågan på och behovet av konsultstöd i konsekvensutredningsarbetet minskar.

Resurser för samordning, vägledning och utbildning

Promemorian föreslår att en årsarbetskraft flyttas från Tillväxtverket och tre-fyra årsarbetskrafter tillförs ESV med anledning av promemorians förslag. Det saknas dock helt beskrivning av hur många årsarbetskrafter som idag avsätts på de båda myndigheterna för de olika uppgifterna. Tillväxtverket efterlyser därför en närmare analys av vilken typ av aktiviteter som bör ingå i samordnings- och vägledningsansvaret samt en uppskattning av hur många årsarbetskrafter som skulle behövas, inklusive vilka resurser som idag avsätts på de båda myndigheterna. Det är i en sådan analys också relevant att jämföra med resurser som andra länder avsätter för motsvarande verksamheter. Tillväxtverkets erfarenhet är att de länder som bedöms vara föredömen tilldelar betydligt mer resurser än vad som görs i Sverige idag och vad som föreslås i innevarande promemoria. Förstärkning i form av ökade resurser skulle enligt Tillväxtverkets uppfattning göra större nytta om de tilldelas berörda myndigheter utifrån befintliga ansvarsområden och strukturer för att förbättra deras möjligheter att bistå i konsekvensutredningsarbetet.

Granskning av konsekvensutredningar

Promemorian anger att det är ändamålsenligt att en konsekvensutrednings eventuella utvecklingsbehov identifieras i ett så tidigt skede som möjligt. Det hänvisas i promemorian till återremittering av bristfälliga konsekvensutredningar såväl i andra länder som inom EU:s granskningsprocess och OECD-rekommendationer, både för att stärka kvaliteten och ansvarsutkrävandet vid konsekvensutredningar. Trots detta

lämnas inga förslag varken om tidig remittering eller återremittering i granskningen i promemorian, vilket Tillväxtverket beklagar.

Regelrådet har i sina årsrapporter framfört att Regelrådet bör involveras tidigare i processen, exempelvis genom att konsekvensutredning remitteras till Regelrådet innan övriga remissinstanser. Tillväxtverket har även tidigare (se t.ex. remissvaret till mikroföretagarutredningen, dnr Å 2021-9314) framfört att någon form av återremitteringsrätt är behövlig och att Regelrådet bör ha mandat att, förutom att som idag underkänna delar av eller hela konsekvensutredningen, även kräva komplettering av regelgivaren för att gå vidare i beslutsprocessen. Återremitteringsrätten kan med fördel kombineras med en "genomför eller motivera"-princip, d.v.s. antingen kompletterar regelgivaren den ursprungliga konsekvensutredningen i enlighet med Regelrådets rekommendationer, eller måste denne förklara varför man inte väljer att följa dem.

Tillväxtverket noterar att det i promemorian anges att det saknas krav på systematisk och heltäckande extern granskning av konsekvensutredningars kvalitet och att det idag endast är Regelrådet som står för sådan granskning, men endast av konsekvensutredningar som åtföljer förslag till föreskrifter som kan få konsekvenser för företag. Av skrivningarna i promemorian tolkar Tillväxtverket det som att detta förhållande inte är önskvärt. De alternativa lösningar som promemorian redovisar är att utöka granskningen till förslag som kan få betydelse på andra områden än för företag och att ändra den organisatoriska hemvisten för Regelrådet.

För det första alternativet, som inte beskrivs i någon detalj, anges att ett sådant förslag skulle innebära förändringar i flera led och kräva en fördjupad analys som inte kan göras inom ramen för detta arbete. Tillväxtverket förstår inte varför detta inte skulle vara möjligt. Tvärtom borde det ha varit en rimlig följd mot bakgrund av de övriga förslag som läggs fram. I sammanhanget kan nämnas flera oberoende granskningsorgan i andra länder, bland annat några av de länder som redovisas i promemorian, har i uppgift att granska även andra aspekter. En sådan analys kunde exempelvis ha innehållit vilka typer av kompetenser olika ledamöter, och rådskansli, skulle behöva, samt frågor om antal ledamöter, arvodering etc. för att skapa goda förutsättningar för rådets verksamhet.

Som ett annat alternativ redovisas att ESV skulle kunna inrätta ett nytt råd, eller ta över Regelrådets verksamhet. Det anges dock att denna fråga kräver ytterligare analys som inte kan göras inom ramen för arbetet med innevarande promemoria. Tillväxtverket anser att en sådan analys borde ha gjorts, då förslagen annars inte hänger ihop.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Elisabeth Backteman. Anna Stattin har varit föredragande. I ärendets handläggning har även handläggarna Annika LeBlanc, Christian Pousette, Katarina Garinder Eklöv, Katarina Porko och Per Högström, enhetschefen Henrik Tegehed samt avdelningschefen Anna Johansson deltagit.

Elisabeth Backteman

Anna Stattin